

עא:

בן סורר ומורה פרק שמיני סנהדרין

עין משפט
גר מצוה

א מ"י ס"ו מהלכות
ממרים הלכה ט'
לא ב ג מ"י ס"י מהל'
מלכים הלכה ד'
לב ד מ"י ס"ג מהל'
אשורי ביאה הלכה ד'
והלכה י'

בן נח שבידך את השם ונתגיד בו' מימה אי הוה מילתיה דרבי חנינא כהנאי דפלוגי בהולין וינחום דף מה: מפני מה גרים מעוין זומן הוה מפני שלא קיימו ו' מלות שקבלו עליהן בני נח אלמא מיענשי ורבי יוסי פליג הכס וזמור גר שנתגיד כקטן שגולד דמי ולא מיענשי כלל ועוד קשה דסוגיא דהכא דלא כחך דלמירין עשה כן בישראל חיוב ואי כר' יוסי כקטן שגולד דמי ונראה שיש להלך דכולה שמעתיך דניי אדם והתם דניי שמים: קלה בחסודה מישך שייבא. חנק שהיא מיתה קלה היה ראוי לו מתחלה ויותר וצמחון גבי סרחה ולכסוף גביה דקאמר בסקילה מ"ט לא לכיון דאישתי אישתי הא דקרי ליה אישתי לאו אמיתה קאי אלא אישתי גופה והא דאמר רבי יוחנן לנחמא מני מידון בסקילה והכא לא דיינין ליה צמיתה קמייחא משום דהתם לא אישתי דנחא כי הכא ומיהו קשה דגבי סרחה ואחר כך נגרה לא משמע דאחרי צנינו הגוף מדקאמר כיש הכא דאישתי לגמרי משמע דאישתי קמחא כהאי ונראה לפרש דהא דקאמר קלה בחסודה מישך שייכא לאו למימר דלא חשיב אישתי קטלא דמכלל ממוס קטלא אישתי אלא כלומר אית לן למדייניה בקלה כיון דמעיקרא נחמיב אף דחמורה מזו ולא דמי לכן נח שבידך את השם לא אישתי דמי לא כיון דהשתא לא שייכא ציה: מסתברא

דכוליה קרא יתירא הוא: ומתרין בפני שלשה: למה לי בתרי סגיא אמר אביי הכי קאמר מתרין בו בפני שנים ומלקין אותו בפני שלשה מלקות כבן סורר ומורה היבא כתיבא כדר' אבהו^א דאמר ר' אבהו למדנו וייסרו^ב מויסרו ויסרו^ג מבין ובן מבין^ד והיה אם בן הכות הרשע: חזר וקלקל נידון בב' ג' [וכו']^ה: האי מבעי ליה^ו זה ולא סומין אם כן לכתוב בננו הוא מאי בננו זה שמע מינה תרתי: מתני' אברה עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקוף זקן התחתון פטור ואם משנגמר דינו כרה ואחר כך הקוף זקן התחתון חייב: גמ' אמר ר' חנינא זבן נח שבידך את השם ואחר כך נתגיד פטור והואיל ונשתנה דינו^א (נשתנה) מיתתו נימא מסייעא ליה ברה עד שלא נגמר דינו ואח"כ הקוף זקן התחתון פטור מאי טעמא לאו משום דאמרין הואיל ואישתי אישתי לא שאני הכא דאי עבר השתא לאו בר קטלא הוא ת"ש אם משנגמר דינו ואחר כך הקוף זקן התחתון חייב נגמר דינו קאמרת נגמר דינו גברא קטילא הוא תא שמע זבן נח שהכה את חברו וביא על אשת חברו ונתגיד פטור עשה כן בישראל ונתגיד חייב ואמאי נימא הואיל ואישתי אישתי דינו ומיתתו בעינן והאי דינו אישתי מיתתו לא אישתי בשלמא

רוצה מעיקרא סייף והשתא סייף אלא אשת איש מעיקרא סייף והשתא חנק בנערה המאורסה ראדיי ואדיי בסקילה והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חברו קתני *אלא קלה בחסודה מישך שייכא הניחא לרבנן דאמר רבי חמור אלא לרבי שמעון דאמר חנק חמור מאי איכא למימר רבי שמעון סבר לה כתנא ר' רבי מנשה דאמר כל מיתה האמורה לכני נח אינה אלא חנק בשלמא אשת איש מעיקרא חנק והשתא חנק אלא רוצח מעיקרא חנק והשתא סייף קלה בחסודה מישך שייכא לימא מסייעא ליה^א סרחה ואחר כך בגרה תידון בחנק בסקילה מ"ט לא לאו משום דהואיל ואישתי אישתי וב"ש הכא דאישתי לגמרי האמר ליה רבי יוחנן ליתנא תני תידון בסקילה: מתני' בן סורר ומורה נידון על שם סופו ימות זכאי ואל ימות חייב שמיחתן של רשעים הנאה להן והנאה לעולם לצדיקים רע להן ורע לעולם לרשעים רע להן והנאה לעולם ולצדיקים רע להן ורע לעולם כנוס לרשעים רע להן ורע לעולם לצדיקים הנאה להן והנאה לעולם שקט לרשעים רע להן ורע לעולם לצדיקים הנאה להן והנאה לעולם: גמ'

כוליה קרא יתירא. דמאי למכתב והוצאתם אותו אל שער העיר הוא וסקלתם: בפני שנים. דבעינן עדים שהוכיחו ועבר שאין אביו ואמו נאמנין עליו להרגו דכתיב (דברים ח) על פי שנים עדים יומת המת: ומלקין אותו בפני ג'. כלומר יביאוו בפני ג' דיינין והדיינין יחייבוהו מלקות וילקוהו שלח

ב"ד כשאר הלוקין דמלקות בפני ג' כפרקא קמח (דף טו.) דרבי אבהו. דכמוצות (דף מה.) גבי מוליא שם רע מנא לן דלקי דכתיב ולקחו וקני העיר את האיש ויסרו אותו: למדנו ויסרו. דמוליא שם רע מויסרו אותו דכן סודר ומורה והואל דיסרו דכן סודר ומורה למדנו מכן דכתיב (א) שם אם כן והואל כן למדנו מכן (דברים ה) והיה אם כן הכות הרשע: אם כן. דלהך מלתא למודא אחא ולא למעוטי סומין: לפסונו בננו הוא. סודר ומורה ומשמע הוא שלקה בפניכם ומדכתיב זה שמרתיך כאלכנו עליו ולא סומין: מתני' כרה עד שלא נגמר דינו ואחר כך הקוף זקן פטור. דמזו לא דיינין ליה כיון דאילו עבר השתא לאו בר קטלא הוא: ואם משנגמר דינו כרה. משמע גמר דין הוי כגברא קטילא וזכר אין לנו לחפש בנכותו ולהניח: גמ' הואיל וגשפיה דינו (גשפיה מיספח). דאילו מעיקרא נדון עבר אחר ודיין אחד וכלל התראה ואילו עבד השתא בעינן התראה וטנהדין של כ"ג ועדים: וגשפיה מיספח. דכל מיתה בני נח סייף^א ואילו עבד השתא עכו למדייניה בסקילה והוא לא אחייב בהא מיתה הלכך פטור: שאני הכא דאילו עבד השתא לאו בר קטלא הוא. אלא הכא אילו עבד השתא בר קטלא הוה אע"ג דנשתנה דינו ומיתתו לא מיפטר ודיינין ליה כדנינא דהשתא: ת"ש. מסיפא מיתתא חייב. אלמא אע"ג דאישתי לא אפטור: שהכא את חברו. הרג דהוי כסייף וכן צא על אשת חברו פטור משום דאילו עבד השתא לאו בר קטלא הוא: עשה כן. בהיותו כותי: לישראל. כגון שהרג את ישראל או צא על אשת איש ישראל ונתגיד חייב דאי עבד השתא בר קטלא הוה אע"ג דנשתנה דינו לדון בעדה ועדים והתראה אי הוה עבד השתא מיתתו לא אישתי דרוחא נמי השתא כסייף: דאידי ואידי בסקילה. אם לא נתגיד נמי נדון בסקילה כדלמירין נמי כפרקין דלעיל (דף טו.)

מסורת הש"ס

- א) כתיבת מ"ו. (ב) סמסס קטיו: (ג) זכ"ל וצמיתה. (ד) ולעיל מ"ו. (ה) סמסס מהל. (ו) סס. (ז) ולעיל (ח) ולעיל טו. (ט) כתיב: נתיבא. (י) ולעיל טז.

תורה אור השלם

- 1. ולקחו זכאי העיר ההוא את האיש ויסרו אותו: דברים כב יח
- 2. כי יידה לאיש בן סורר ומורה איננו שמע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם: דברים כב יח
- 3. והיה אם כן הבית הרשע והפילו השפט והבדלו לפניו כדי רשעתו במספרו: דברים כב יח
- 4. ואמרו אל קני עירו בננו זה סורר ומורה איננו שמע בקולנו וזולל וטבא: דברים כא כ

גליון הש"ס

גם אלא קלה בחסודה כה"ד שייב. ע"י לקמן דף פ ע"ב מוספתא ד"ה ה"י:

הגרות הב"ח

(א) ע"י ר"ה למדנו ופי' מן דכתיב ביה כן והכא:

מוסף רש"י

ויסרו מויסרו ויסרו מבין. כתיב הכא ונחמוליא שם רע ויסרו אותו וכתיב בני סורר ומורה יסרו, מה להלן כן עמו אף כן כן עמו. היינו ויסרו והכא מויסרו והכא, והואל ויסרו דהתם מן שמעו, דלמריה לכן שמעו על יסרו דהכא, והדין ילך כן דליינין הכא מן, והיה אם כן הכא חנק מלקות אף הכא תידון בחנק. כי היכי דאילו וזני השתא לאו פקילה איהא אלא חנק. דמי כתיב פקילה צמיתה נערה חסי, כגמריה כי יהיה נערה בחולה וגי השתא נמי חנק. דכיון דאישתי גופא כן חטא להעמדה דין, אשתי קטלא לכהשתא (פס. מה.)

צא על ערות ישראל שאין להם לכן נח נדון בדניי ישראל ואוקימנא בנערה המאורסה דלדידה לית להו ודיינין להו כדנינא דירין: והא עשה כן בישראל דומיא דאשת חברו קתני. אלמא בישראל בעולת בעל עסקין דאילו נאשת חברו ליכא נערה המאורסה כדלמירין^א בעולת בעל יש להן נערה המאורסה אין להם: אלא קלה בחסודה מישך שייכא. כלומר לעולם כח"א ודקא קתיל לך אמאי חייב הרי נשתנה דינו ומיתתו אין כאלן שינוי מיתה דיש בכלל מיתה חמורה מיתה קלה וכיון דמעיקרא הוי סייף דחמירא והשתא מיתת חנק קלה ככלל מיתה זו הוה ויותר היה ראוי לו מתחלה. אבל נצטת השם מעיקרא הוה סייף קל והשתא סקילה דחמירא: מאי איכא למימר. נערה שהנחה מיתתו דצמיתה חמורה זו לא היה ראוי: לימא מסייעא ליה. לרבי חנינא דאמר דנינא דהשתא עני למדייניה: סרחה. נערה המאורסה צימי נערוה שהיא בסקילה ולכסוף נגרה משעמדה דנין: סדון בחנק. כדנינא דהשתא: בסקילה מאי טעמא לא. מתנה בין משום דכיון דאישתי גופה אישתי קטלא ונהי דלגמרי לא מיפטר משום דקלה בחסודה מישך שייכא כל שכן הכא דאישתי לגמרי בין דנינו בין במיתתו וכיון דלא ממייב בהא מיתה פטור לגמרי: סדון בסקילה. דמעיקרא אע"ג דאישתי גופה לא אישתי קטלא הכא נמי דייניה כדמעיקרא במיתתו הקלה: מתני' הנייה להם. שאין מוסיפין לחטוא: והנייה לעולם. ששקטה כל הארץ: רע להם. שהיו מוסיפין וציות: רע לעולם. שהיו מניינין על דורס ומוסיפין את הדורות: יין ושינה לרשעים הנייה להם והנייה לעולם. כל זמן ששותין וישנין אינן חוטאין ואינן מריעין לכריות: לנדיקים רע להם. שאין עוסקין בחמורה: ורע לעולם. שהחמורה שהן עוסקין בה מנייה על הדור וכהן מתבטלין פורענות בה לעולם: פיור. שנפדרין זה מזה ואין יכולין להועיל עשה רעה ולסייע זה את זה: גמ'